Έκθεση για την Ελληνική Οικονομία
02 / 23

05 Ιουλίου 2023

ΙΔΡΥΜΑ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ & ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΚΩΝ ΕΡΕΥΝΩΝ

Επισκόπηση Τριμηνιαίας

Μέσα σε περιβάλλον θετικής εγχώριας δυναμικής και πολιτικής σταθερότητας…

Διπλή δυναμική της εγχώριας ανάκαμψης

- Θετική ώθηση από το εκλογικό αποτέλεσμα
- Μείωση αβεβαιότητας μετά από βαθιά ύφεση πανδημίας
- Σταδιακή κάλυψη παραγωγικού κενού μετά από δεκαετή κρίση χρέους

Σημαντική συνεισφορά των πολιτικών της ΕΕ

- Νομισματική στάση
- Δημοσιονομικά μέτρα

Προκλήσεις σε εσωτερικό και εξωτερικό

- Δημόσια διοίκηση
- Εξωτερικές διαταραχές, επίμονος πληθωρισμός, μεγαλύτερη διάρκεια υψηλών επιτοκίων

Τρεις προτεραιότητες οικονομικής πολιτικής

1) Διασφάλιση **ομαλής χρηματοδότησης** της χώρας μεσοπρόθεσμα, με ανταγωνιστικούς όρους
   - Ανάκτηση επενδυτικής βαθμίδας
   - Δημοσιονομική σταθερότητα και προβλεψιμότητα
2) Βελτίωση του **παραγωγικού υποδείγματος**
   - Αύξηση παραγωγικότητας, προσέλκυση κεφαλαίου και ανθρώπων, προκειμένου να αντισταθμιστούν οι δυσμενείς δημογραφικές τάσεις
   - Ενσωμάτωση νέων τεχνολογιών, καινοτομίας στην παραγωγή, δημιουργία θέσεων εργασίας υψηλής αξίας
   - Εξωστρέφεια
3) **Κατανομή** θέσεων εργασίας και εισοδημάτων στον πληθυσμό
   - Ευκαιρίες για κοινωνική κινητικότητα
   - Προγράμματα εκπαίδευσης και κατάρτισης

…παραμένει η ανάγκη αντιμετώπισης ανισορροπιών και δομικών υστερήσεων της οικονομίας

Ανάγκη για επιμέρους μεταρρυθμιστικές παρεμβάσεις

- Προσαρμογή στις νέες συνθήκες του **ενεργειακού τομέα** και της **πράσινης μετάβασης**, μεταξύ άλλων των πολιτικών φορολογίας και μεταβιβάσεων
- Αντιμετώπιση **επίμονου δομικού πληθωρισμού**, ανταγωνισμός στις αγορές προϊόντων και υπηρεσιών
- Ενίσχυση της **εργασίας** με μείωση της παραοικονομίας και αλλαγές σε συστήματα φορολογίας και ασφάλισης
- Τόνωση της αποτελεσματικότητας του **δημοσίου τομέα**, όπως στα συστήματα υγείας και εκπαίδευσης

Συνθήκες για συστηματική αύξηση των πραγματικών εισοδημάτων

- Αύξηση διεθνούς μεριδίου **εξαγωγών**
- Συστηματική ενίσχυση των **επενδύσεων**
- Αξιοπιστία στη **χρηματοδότηση** της χώρας
- Υπό προϋποθέσεις εφικτή η βελτίωση του μακροχρόνιου ρυθμού δυνητικής ανάπτυξης παρά τις δημογραφικές προοπτικές

Διεθνές περιβάλλον: επιβράδυνση το α’ τρίμηνο του 2023

- **Επιβράδυνση της παγκόσμιας ανάπτυξης το α’ τρίμηνο**, υπό την επίδραση του **υψηλού πληθωρισμού** και της **νομισματικής σύσφιξης**.
  - Ανάπτυξη 1% σε Ευρωζώνη (από 1,8% το προηγούμενο τρίμηνο), 1,6% στις ΗΠΑ (από 0,9%), 4,5% στην Κίνα (από 2,9%), 1,5% (από 1,4%) στις χώρες ΟΟΣΑ.
- Ο **πληθωρισμός** στις χώρες του ΟΟΣΑ υποχωρεί σταδιακά φτάνοντας στο 7,4% τον Απρίλιο παραμένοντας ωστόσο σε υψηλά επίπεδα (στο 7,1% ο δομικός)
  - Πτωτικά κινούνται οι διεθνείς τιμές των ενεργειακών εμπορευμάτων.
  - Οι κεντρικές τράπεζες αυξάνουν συστηματικά τα επιτόκια, η ΕΚΤ έχει προβεί σε 8 διαδοχικές αυξήσεις από τον Ιούλιο του 2022 έως τον Ιούνιο του 2023, σωρευτικά κατά 400 μ.β..
  - Εξακολουθεί να διατηρείται η αβεβαιότητα για τη διάρκεια του **πολέμου στην Ουκρανία**.

- Πρόβλεψη ΟΟΣΑ για **παγκόσμια ανάπτυξη 2,7% το 2023** (από 2,6% τον Μάρτιο του 2023).
- Η ΕΚΤ προβλέπει ασθενή ανάπτυξη στην Ευρωζώνη το 2023 (+0,9%) και επιτάχυνση το 2024 (+1,5%). Η πληθωριστική πίεση αναμένεται ισχυρή και το 2023.

Διεθνές περιβάλλον: προκλήσεις μεσοπρόθεσμα

Προκλήσεις παγκοσμίως

- Αβεβαιότητα ως προς την ένταση και διάρκεια των επιπτώσεων του πολέμου στην Ουκρανία
- Αναχαίτιση πληθωριστικών πιέσεων χωρίς την πρόκληση ύφεσης
  - Ανάγκη για συντονισμό νομισματικής και δημοσιονομικής πολιτικής με στόχο την ισορροπία μεταξύ σταθερότητας τιμών και στοχευμένων μέτρων στήριξης
  - Σφιχτότερη νομισματική πολιτική (FED, ΕΚΤ) ➔ ορατή η αρνητική επίδραση στη ζήτηση ➔ διάρκεια διατήρησης υψηλών επιτοκίων ➔ χρηματοπιστωτική σταθερότητα
- Επιτάχυνση οικονομικής δραστηριότητας σε Κίνα

Προκλήσεις στην Ευρώπη

- Επίμονος δομικός πληθωρισμός
- Επιδράσεις σύσφιξης νομισματικής πολιτικής της ΕΚΤ και άνοδος κόστος δανεισμού
- Διαφοροποίηση πηγών ενέργειας και ενεργειακή ασφάλεια μεσοπρόθεσμα
- Εκκρεμής αναθεώρηση των δημοσιονομικών κανόνων της ΕΕ
- Αποτελεσματική αξιοποίηση Ευρωπαϊκού Ταμείου Ανάκαμψης

Ελλάδα 2022: Επιβράδυνση της εγχώριας ανάκαμψης

Πραγματικό ΑΕΠ α΄τρίμηνο 2023: +2,1% y/y
Επιβράδυνση της ανάπτυξης, (από +4,8% y/y στο δ' τρίμηνο), με ώθηση από εξαγωγές και κατανάλωση

- Ανθεκτική κατανάλωση (ιδιωτική +2,9% y/y, δημόσια +1,4% y/y)
- Σημαντική βελτίωση εξαγωγών (+8,9% y/y, με αγαθά +10,6% y/y)
- Συρρίκνωση επενδύσεων λόγω μείωσης αποθεμάτων (-0,7% y/y, επενδύσεις παγίων +8,2% y/y)
- Μικρή επιβράδυνση εισαγωγών (+5,6% y/y)
- Διαχρονικά υψηλή εξωστρέφεια (83% του ΑΕΠ)

Εποχικά διορθωμένο ΑΕΠ

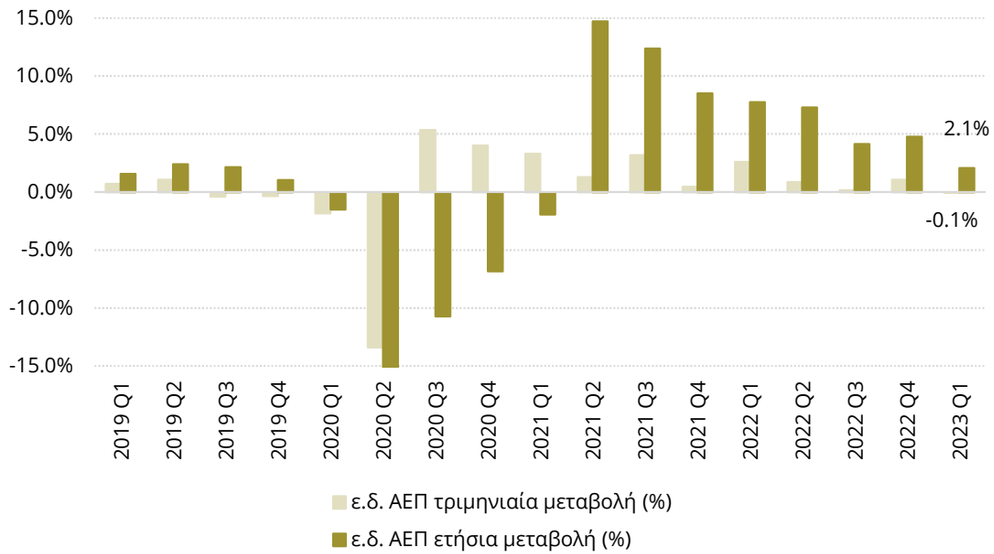

Ετήσια % μεταβολή για ε.δ. ΑΕΠ, συνεισφορά σε π.μ. ανά συνιστώσα

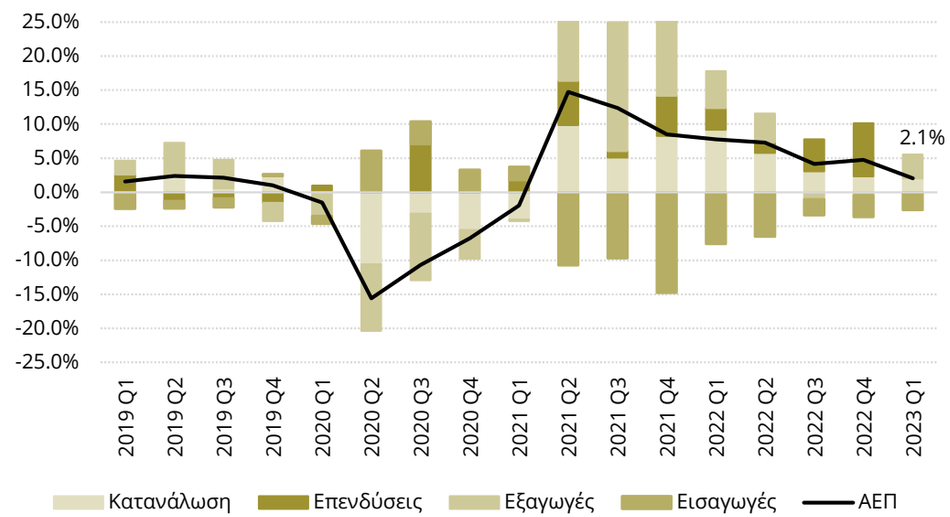

Πηγή: ΕΛΣΤΑΤ

Αποκλιμάκωση του πληθωρισμού το α΄ πεντάμηνο του 2023 στο 5,6%: μείωση των τιμών στα ενεργειακά αγαθά, παραμένει η υψηλή πίεση στα τρόφιμα

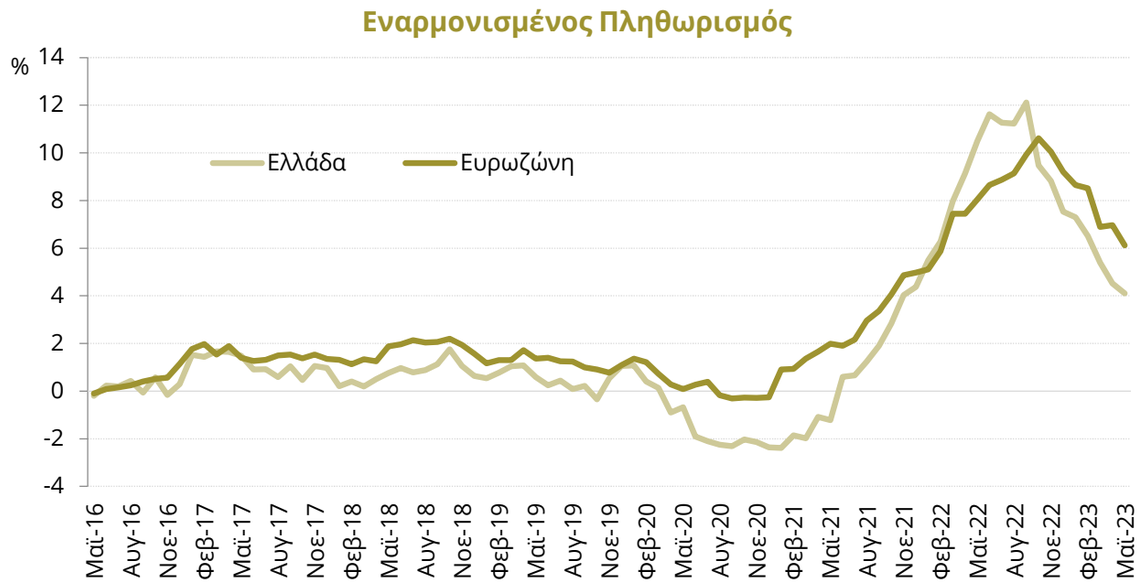

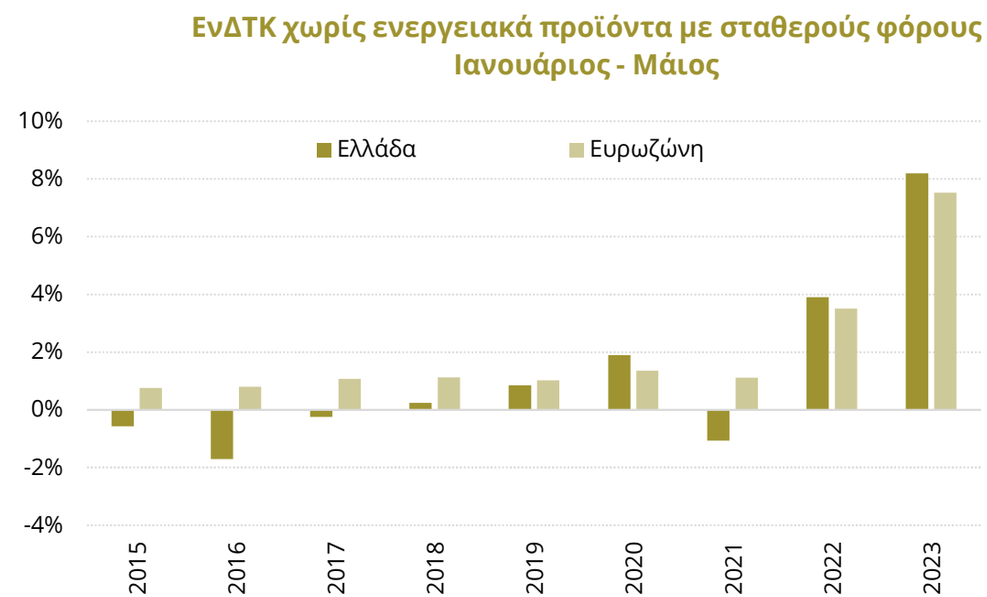

Πηγές: ΕΛΣΤΑΤ, Eurostat

Ευρωζώνη: Υψηλό 25-ετίας επίπεδο πληθωρισμού το α΄ πεντάμηνο του 2023, 7,4% από 6,8% ένα έτος πριν.

Ελλάδα: **Νέα αποκλιμάκωση ανόδου του εγχώριου Δείκτη Τιμών 2,8% τον Μάιο** από 3,0% τον Απρίλιο.

- Για το α΄ πεντάμηνο του 2023: Ρυθμός μεταβολής ΕνΔΤΚ +5,6%, έναντι 7,9% το αντίστοιχο χρονικό διάστημα του 2022, αποκλειστικά από την αυξητική επίδραση μη ενεργειακών αγαθών (8,0%). Αρνητική η επίδραση των ενεργειακών αγαθών (-2,4%), ενώ μηδενική ήταν η επίδραση από έμμεσους φόρους.
- **Για τον Ιούνιο** ο ρυθμός μεταβολής του ΕνΔΤΚ αναμένεται να διαμορφωθεί στο 2,7% από 11,6% ένα έτος πριν.

Δείκτης Τιμών Παραγωγού (Ιαν. – Απρ. 2023): **Υποχώρηση 2,3%**, λόγω των ενεργειακών αγαθών, έναντι ανόδου 40,1% ένα έτος πριν.

Μεγάλη υποχώρηση του ρυθμού ιδιωτικής αποταμίευσης στην Ελλάδα το 2022

Αποταμιεύσεις νοικοκυριών (% διαθέσιμου εισοδήματος)

ανά χώρα της ΕΕ, 2022

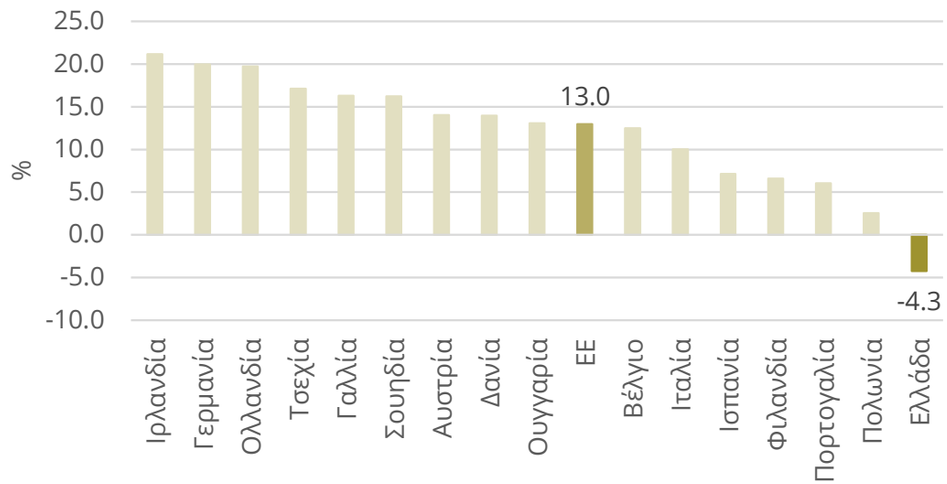

2010-2022

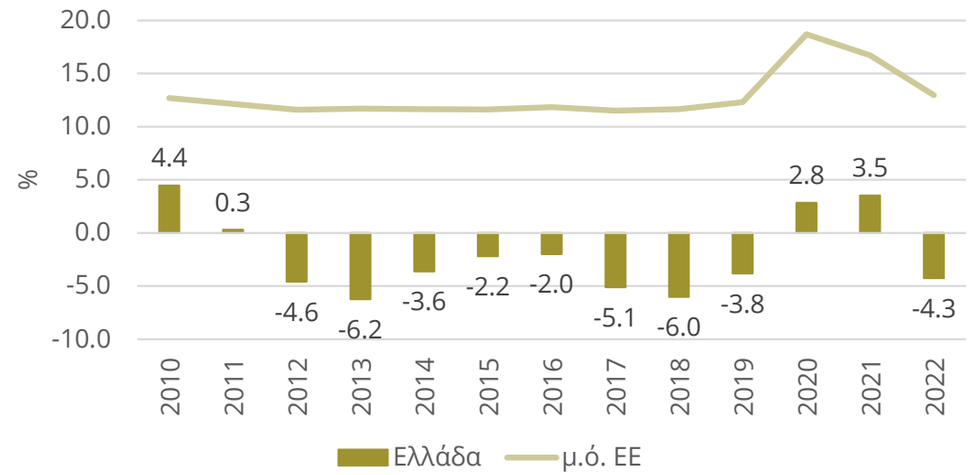

Πηγές: ΕΛΣΤΑΤ/Eurostat (προσωρινά στοιχεία)

- Η Ελλάδα εμφανίζει όχι μόνο το μικρότερο, αλλά και **το μοναδικό αρνητικό ρυθμό αποταμίευσης των νοικοκυριών μεταξύ των χωρών της ΕΕ για το 2022**.
- Για το 2022 εντονότερα αρνητικός ρυθμός αποταμίευσης σε σχέση με το προ-πανδημίας επίπεδο, παρά την εγχώρια ανάπτυξη, η οποία συνοδεύτηκε από σημαντική πτώση της ανεργίας και σταδιακή αύξηση των μισθών.
- Παράγοντες που επιδρούν αρνητικά στον εγχώριο ρυθμό αποταμίευσης: υψηλός πληθωρισμός, χαμηλά πραγματικά επιτόκια καταθέσεων, αδύναμη καταναλωτική εμπιστοσύνη.
- Αρκετός χώρος για πολιτικές στήριξης της εγχώριας ιδιωτικής αποταμίευσης, όπως η παροχή κατάλληλων φορολογικών κινήτρων για μακροχρόνιες επενδύσεις ιδιωτών μέσω κεφαλαιαγοράς.

Βελτίωση Οικονομικού Κλίματος το β’ τρίμηνο του 2023, ήπια υψηλότερα από πέρυσι

Δείκτης Οικονομικού Κλίματος

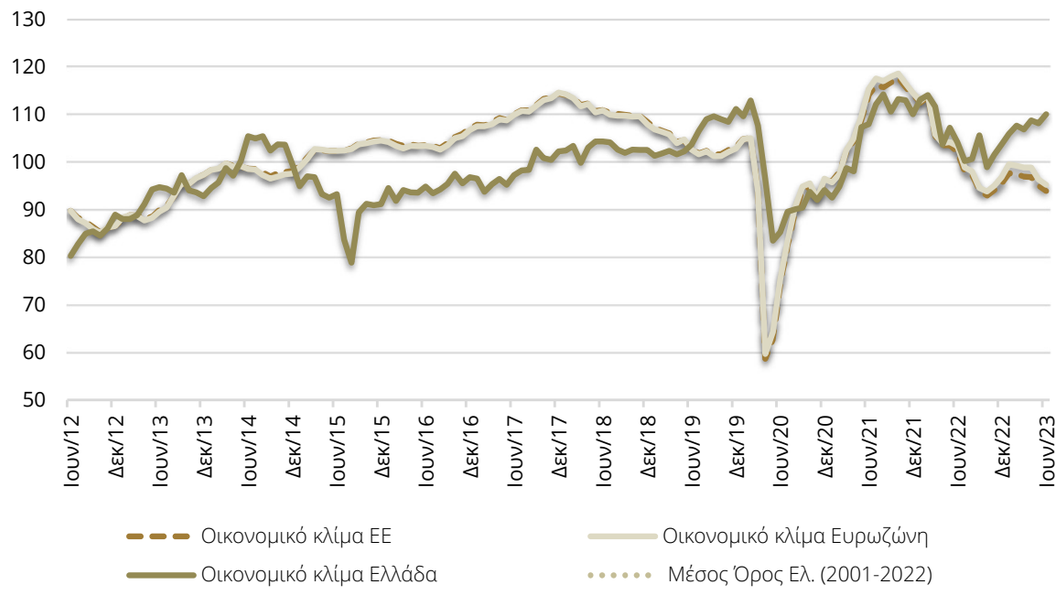

Δείκτης Καταναλωτικής Εμπιστοσύνης

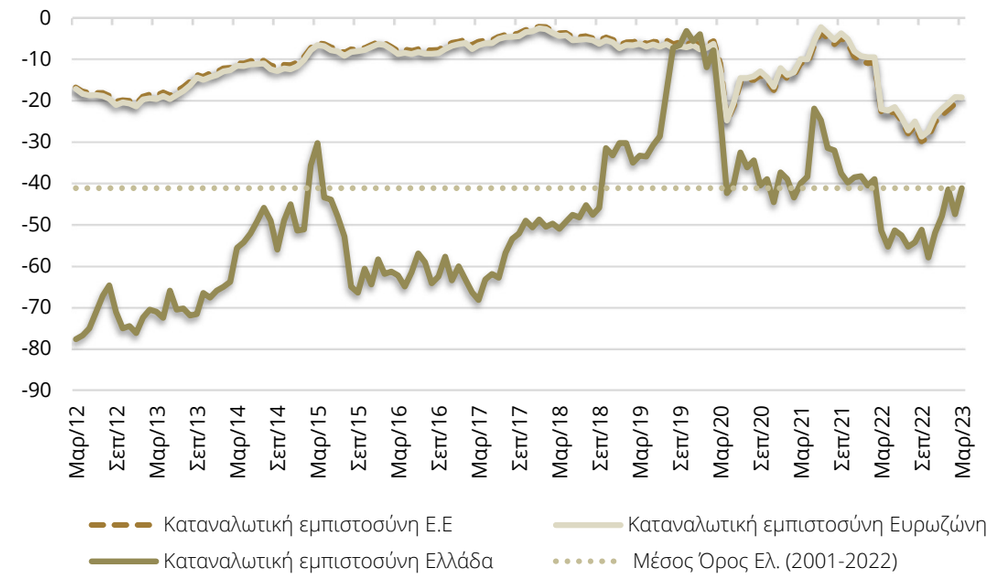

Πηγές: ΙΟΒΕ, Ευρωπαϊκή Επιτροπή

Σημαντική βελτίωση της Καταναλωτικής Εμπιστοσύνης εντός του 2023, σε σημαντικά χαμηλότερα επίπεδα ωστόσο από την Ευρωζώνη.

Δημόσια οικονομικά: καλύτερα από τον στόχο το πρώτο πεντάμηνο του 2023

Κρατικός Προϋπολογισμός Ιαν.-Μάιος 2023 (ταμειακή βάση)

- Έλλειμμα €1,1 δισεκ. ή 0,5% του ΑΕΠ
- Πρωτογενές πλεόνασμα €2,3 δισεκ. ή 1,0% του ΑΕΠ

Βελτίωση σε σχέση με πέρυσι λόγω μεγαλύτερης αύξησης των εσόδων (+17,8%) σε σχέση με τις δαπάνες (+3,9%)

Υπέρβαση στόχου κυρίως από τα έσοδα (+€2,95 δισεκ.) αλλά και από τις δαπάνες (-€383 εκατ.)

- Αύξηση στις περισσότερες κατηγορίες εσόδων σε σχέση με πέρυσι
- Αυξημένες δαπάνες λόγω αυξημένων πληρωμών τόκων, μέτρων στήριξης και ετεροχρονισμού πληρωμών

Ταμειακό ισοζύγιο Γενικής κυβέρνησης

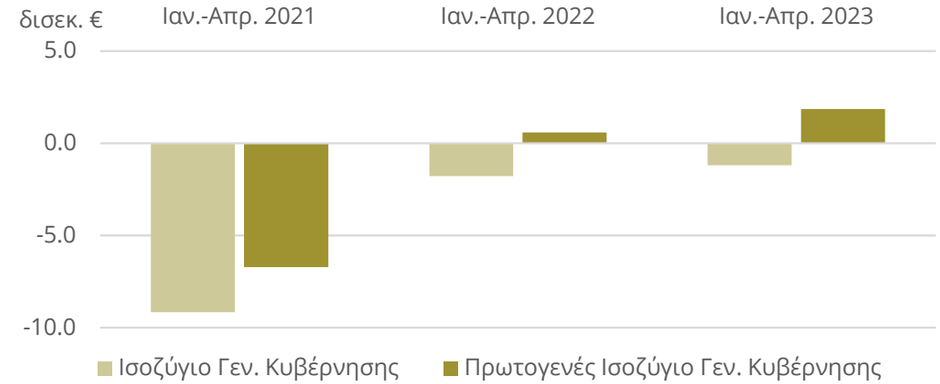

Πηγή: ΥΠΟΙΚ

Ισοζύγιο & Χρέος Γενικής Κυβέρνησης (% του ΑΕΠ)

Σαφής βελτίωση των δημοσίων οικονομικών το 2022 σε σχέση με τα δύο προηγούμενα χρόνια, με καλύτερα ισοζύγια και χαμηλότερο χρέος ως ποσοστό του ΑΕΠ.

Στοιχεία Γενικής κυβέρνησης κατά ESA

	2020	2021	2022	2023 (στόχος)
Ισοζύγιο	-9,7%	-7,1%	-2,3%	-1,8%
Πρωτογενές ισοζύγιο	-6,7%	-4,7%	0,1%	1,1%
Χρέος	206,3%	194,6%	171,3%	162,6%

Πηγή: ΕΛΣΤΑΤ

Προτάσεις της Ευρωπαϊκής Επιτροπής για την αναθεώρηση των δημοσιονομικών κανόνων στην ΕΕ

Προτεινόμενοι δημοσιονομικοί κανόνες για νέα οικονομική διακυβέρνηση

1

- Εφόσον δημόσιο έλλειμμα > 3% του ΑΕΠ
- Ελάχιστη δημοσιονομική προσαρμογή ύψους 0,5% του ΑΕΠ ετησίως, όσο το έλλειμμα παραμένει πάνω από το 3%.

2

- Εφόσον δημόσιο χρέος > 60% του ΑΕΠ
- Μείωση του πηλίκου χρέος/ΑΕΠ μεσοπρόθεσμα (χωρίς συγκεκριμένο αριθμητικό στόχο).

3

- Εφόσον δημόσιο έλλειμμα ≤ 3% και δημόσιο χρέος ≤ 60% του ΑΕΠ
- Διατήρηση του ελλείμματος κάτω από το 3% μεσοπρόθεσμα.

Σύνοψη προτάσεων της Ευρωπαϊκής Επιτροπής για νέα οικονομική διακυβέρνηση στην Ευρώπη

Στόχοι αναθεώρησης δημοσιονομικών κανόνων

- Απλοποίηση
- Ενίσχυση βαθμού τήρησης από κράτη μέλη
- Ρεαλιστικός κανόνας χρέους και ενίσχυση βιωσιμότητας
- Σύνδεση με μεταρρυθμίσεις και επενδύσεις
- Προώθηση βιώσιμης ανάπτυξης

Χαρακτηριστικά προτεινόμενων κανόνων

- Παρακολούθηση σε μεσοπρόθεσμο ορίζοντα 4-ετίας
- Χρήση ενιαίου δείκτη αξιολόγησης (καθαρές πρωτογενείς δαπάνες)
- Επιτήρηση από ΕΕ με δυνατότητα επιμήκυνσης ή σύντμησης της περιόδου προσαρμογής, σε συνάρτηση με βαθμό συμμόρφωσης σε συστάσεις πολιτικής

Κρίσιμα σημεία υπό διαπραγμάτευση μεταξύ κρατών μελών

- Βαθμός ευελιξίας
- Ενιαία και αυτόματη (ή μη) εφαρμογή με χρήση ποσοτικών ορίων
- Θεσμικά όργανα που θα συμμετέχουν στην αξιολόγηση και εφαρμογή

Πηγή: Ευρωπαϊκή Επιτροπή. **Επεξεργασία στοιχείων**: ΙΟΒΕ

Η Επιτροπή προτείνει να μην υπάρξει ένα αυστηρά ενιαίο πλαίσιο προσαρμογής αλλά ξεχωριστή διαπραγμάτευση με την κάθε χώρα-μέλος. Χώρες-μέλη όπως Γαλλία και Γερμανία διαφωνούν για το αν θα πρέπει να τεθούν αυτόματοι και ενιαίοι κανόνες (π.χ. αριθμητικά όρια και αυτόματες ρυθμίσεις)

Βραχυχρόνιοι δείκτες δραστηριότητας: ενίσχυση σε βιομηχανία, κατασκευές και τουρισμό – κάμψη στο λιανεμπόριο

Βιομηχανία	• Ενίσχυση βιομηχανικής παραγωγής κατά 2,4% στο τετράμηνο του 2023 (0,3% το α' τρίμηνο στην ΕΖ). Σχεδόν αμετάβλητος ρυθμός σε σχέση με το 2022
Κατασκευές	• Άνοδος της παραγωγής στις Κατασκευές κατά 26,7% στο α΄ τρίμηνο του 2023, αντί 14,1% στην ίδια περίοδο του 2022 • Αύξηση στην παραγωγή Οικοδομικών Έργων κατά 24,1% αντίστοιχης (αντί 19,8% το 2022)
Τουρισμός	• Ετήσια αύξηση 27,8% το α΄ τρίμηνο του 2023 σε συνέχεια έντονα αυξητικής τάσης μετά την πανδημία
Λιανικό Εμπόριο	• Μείωση 2,1% στον όγκο του Λιανικού Εμπορίου το α' τρίμηνο του 2023 αντί αύξησης κατά 10,2% την ίδια περίοδο πέρσι. • Ανάκαμψη προσδοκιών στο πρώτο εξάμηνο του 2023

Σημαντική διόρθωση του ελλείμματος στο Ισοζύγιο Τρεχουσών Συναλλαγών (ΙΤΣ) στο πρώτο 4μηνο του 2023, στα €5,6 δισεκ., έναντι €8,6 δισεκ. το 2022

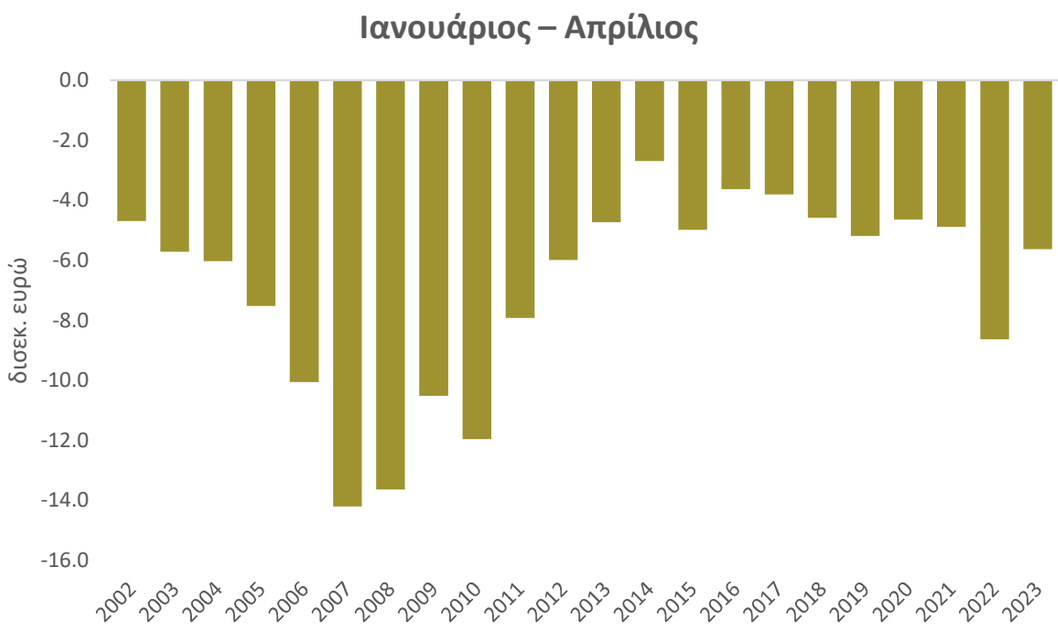

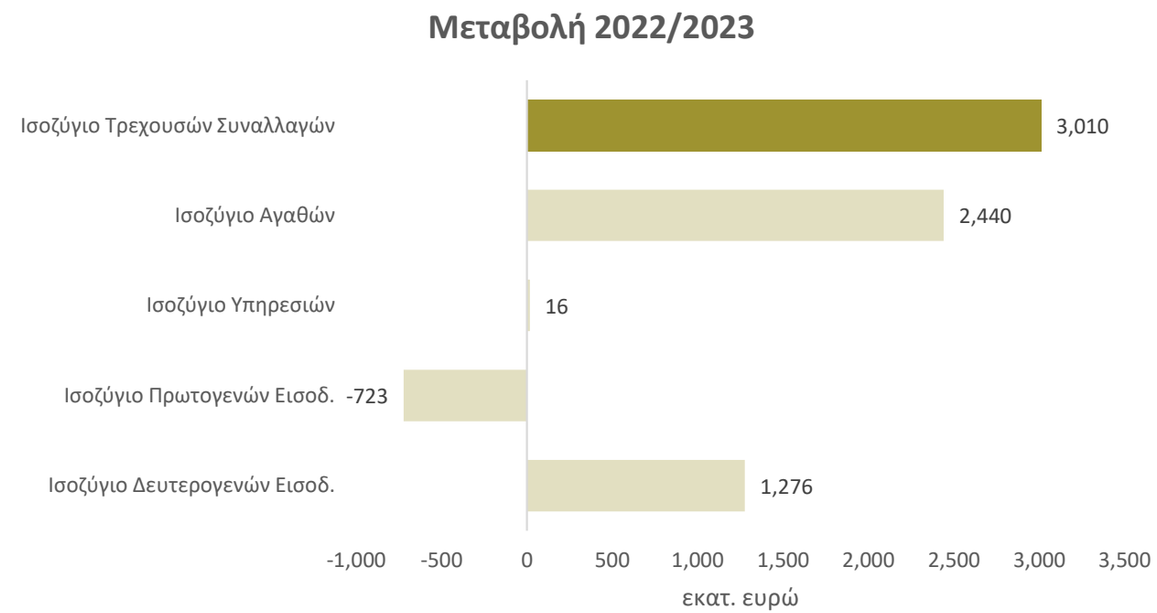

Πηγή: ΤτΕ

- Μεγάλη **μείωση του ελλείμματος στο ισοζύγιο αγαθών** κατά €2,4 δισεκ., με αύξηση εξαγωγών και μείωση εισαγωγών.
- Τα καύσιμα καλύπτουν πάνω από το 50% των αυξήσεων στις εξαγωγές, και το 90% της πτώσης των εισαγωγών
- **Αναιμική αύξηση στο πλεόνασμα υπηρεσιών**, με ενίσχυση εισπράξεων από τον Τουρισμό και μείωση των μεταφορικών εισπράξεων.
- **Βελτίωση στο ισοζύγιο δευτερογενών εισοδημάτων** λόγω και της εκταμίευσης της δεύτερης δόσης από το Μηχανισμό Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας (Recovery and Resilience Facility - RRF) τον Ιανουάριο.

Θετική συσχέτιση παραγωγικότητας και εξαγωγών, με τους κλάδους που παρουσιάζουν υψηλή παραγωγικότητα (**Βασικά Μέταλλα, Φάρμακα, Χημικά, Ηλ. Εξοπλισμός**) να καταγράφουν και το μεγαλύτερο μερίδιο εξαγωγών

Συσχέτιση παραγωγικότητας και εξαγωγών, Ελλάδα

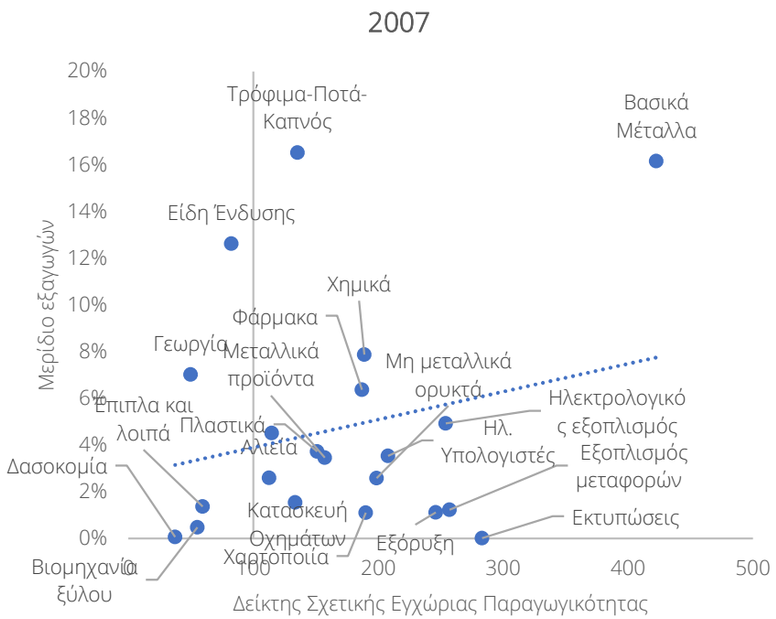

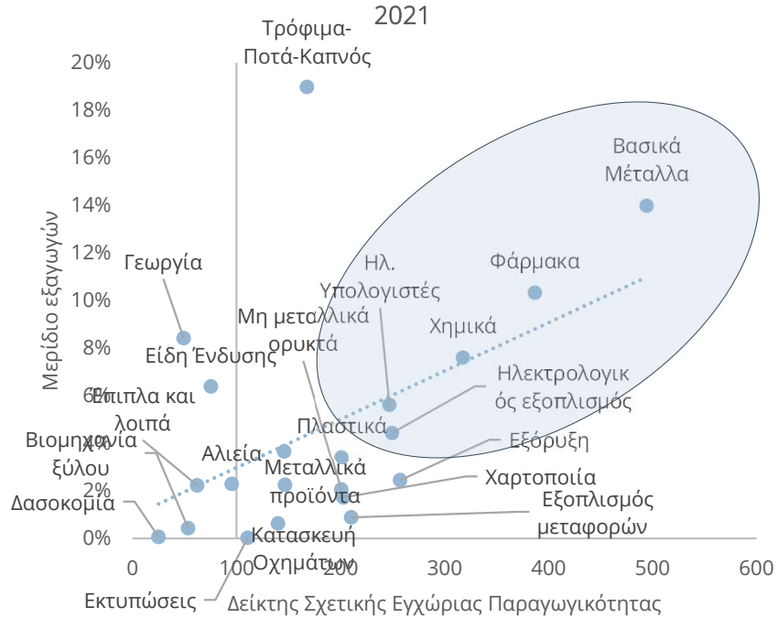

Συσχέτιση παραγωγικότητας και εξαγωγών, Ελλάδα – ΕΕ27

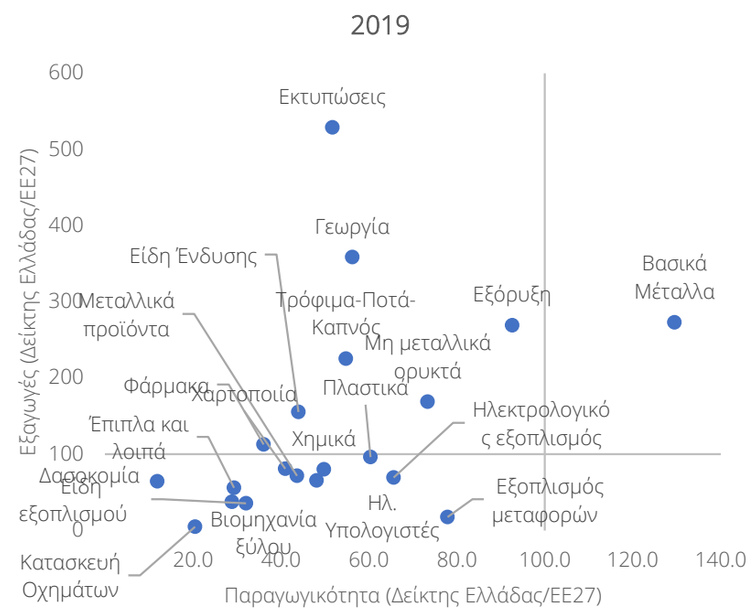

Πηγές: Eurostat

- Η **βελτίωση της παραγωγικότητας** σε κλάδους μετά το 2007 συνοδεύτηκε και με **αύξηση του σχετικού μεριδίου εξαγωγών,** αξιοποιώντας τόσο το **απόλυτο** όσο και το **συγκριτικό πλεονέκτημα.**
- Η Ελλάδα όμως συνεχίζει να **υστερεί σε παραγωγικότητα σε σύγκριση με την ΕΕ**, καθιστώντας επιτακτικές τις μεταρρυθμίσεις που θα αναπτύξουν ή θα βελτιώσουν το συγκριτικό πλεονέκτημα σε κλάδους εμπορεύσιμων αγαθών και θα δημιουργήσουν ευκαιρία για περαιτέρω εξαγωγές.

Μείωση της ανεργίας κατά 2,0 ποσοστιαίες μονάδες το α’ τρίμηνο του 2023

Αριθμός ανέργων και ποσοστό ανεργίας στην Ελλάδα

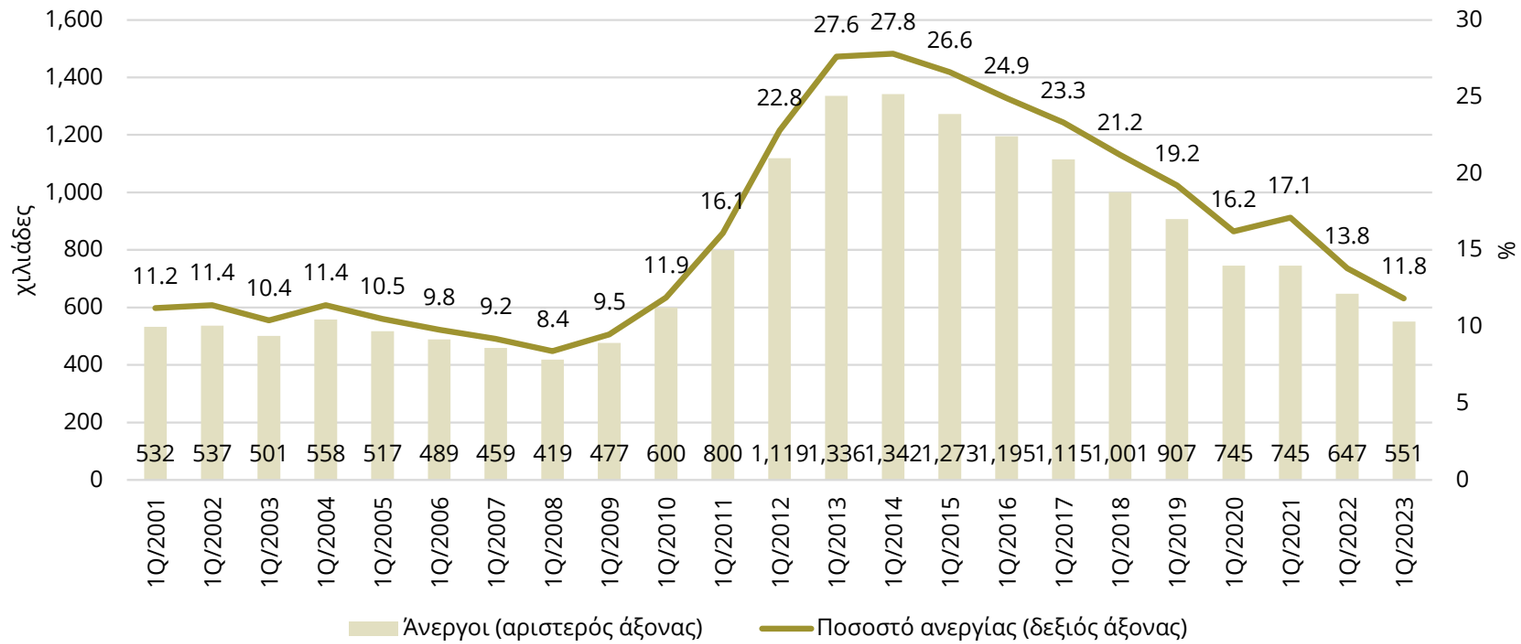

Πηγή: ΕΛΣΤΑΤ

- Στο 11,8% το ποσοστό ανεργίας το α’ τρίμ. του 2023 από 13,8% το α’ τρίμ. του 2022.
- **Αύξηση απασχόλησης σε 13 κλάδους**. Ενδεικτικά: Πρωτογενής τομέας (+30,1 χιλ. απασχολούμενοι), Δραστηριότητες ανθρώπινης υγείας και κοινωνικής μέριμνας (+29,4 χιλ.), Εκπαίδευση (+11,2 χιλ.), Μεταποίηση (+10,4 χιλ.).
- Μείωση της απασχόλησης σε 8 κλάδους. Ενδεικτικά: Χονδρικό-Λιανικό εμπόριο (-52,9 χιλ. απασχολούμενοι), Δημόσια διοίκηση (-7,0 χιλ.), Τέχνες-Διασκέδαση-Ψυχαγωγία (-6,9 χιλ.), Τουρισμός (-6,5 χιλ.).
- **Θετικό το ισοζύγιο προσλήψεων-αποχωρήσεων** κατά 180,6 χιλ. άτομα το πρώτο τετράμηνο του 2023 και υψηλότερο συγκριτικά με το θετικό ισοζύγιο της αντίστοιχης περιόδου του 2022 (+148,1 χιλ.).

Αύξηση του εποχικά διορθωμένου δείκτη μισθολογικού κόστους για τέταρτο συνεχόμενο τρίμηνο

Εξέλιξη εποχικά διορθωμένου δείκτη μισθολογικού κόστους

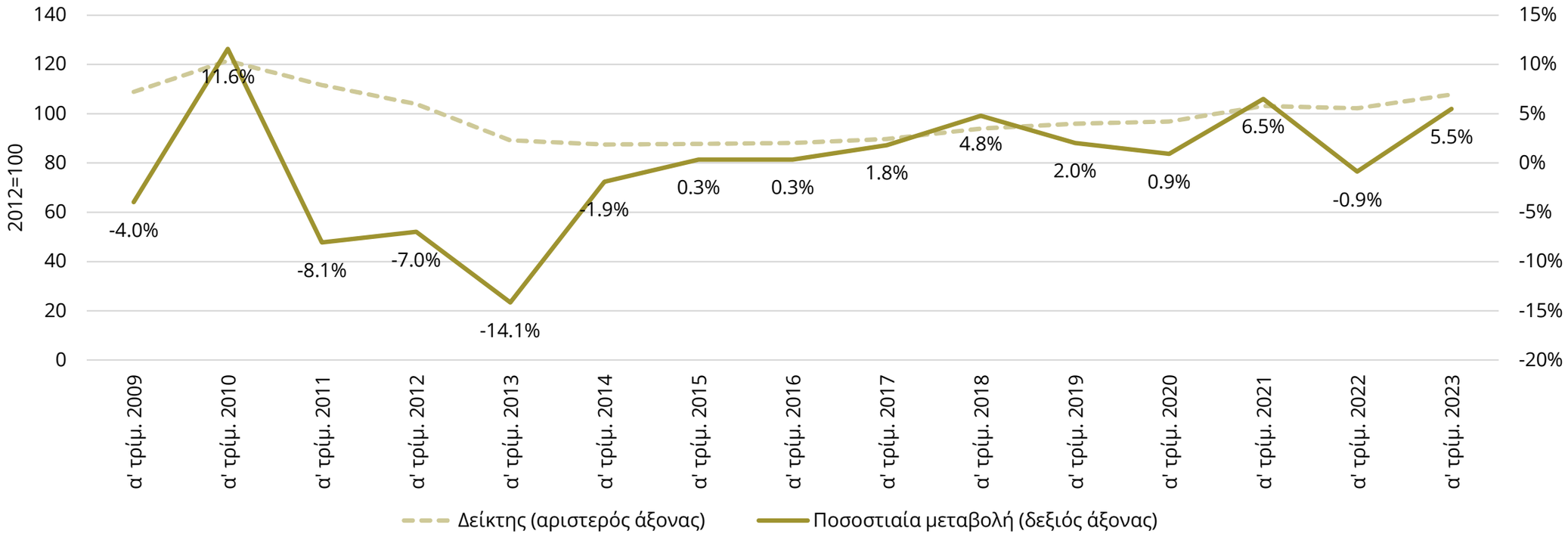

Πηγή: ΕΛΣΤΑΤ

Αυξήθηκε κατά 5,5% το α' τρίμ. του 2023 συγκριτικά με το α' τρίμ. του 2022

Αυξάνεται το κόστος τραπεζικού δανεισμού των επιχειρήσεων, μειώνεται η ψαλίδα στο κόστος δανεισμού του δημοσίου με άλλες χώρες της ΕΖ…

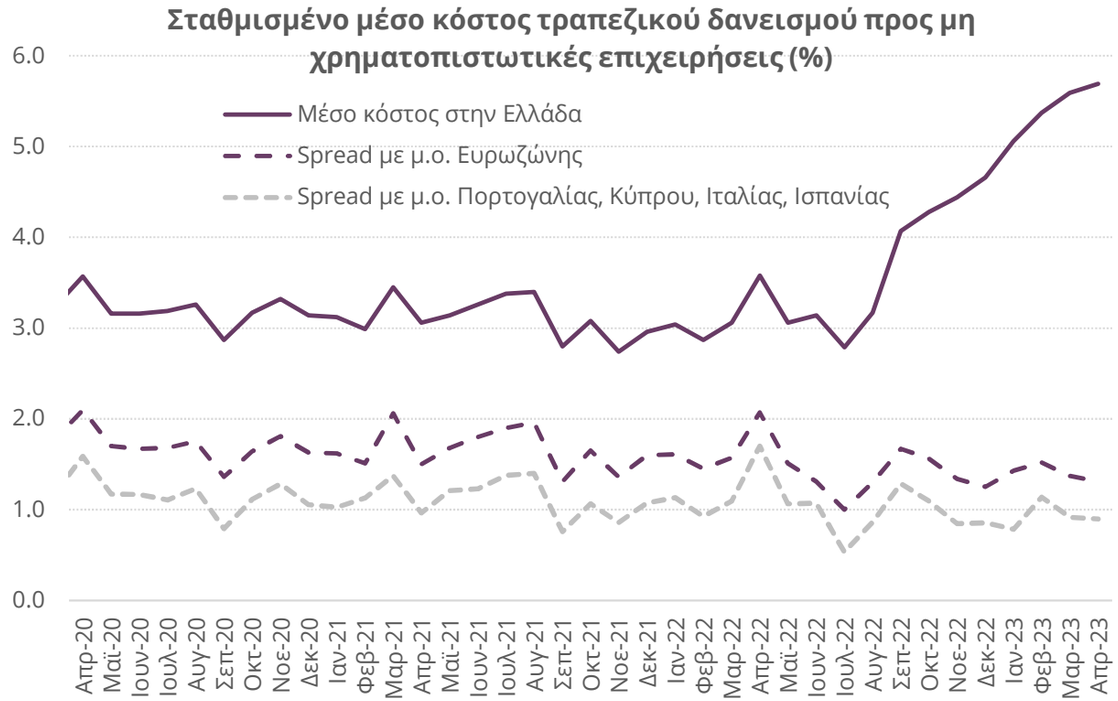

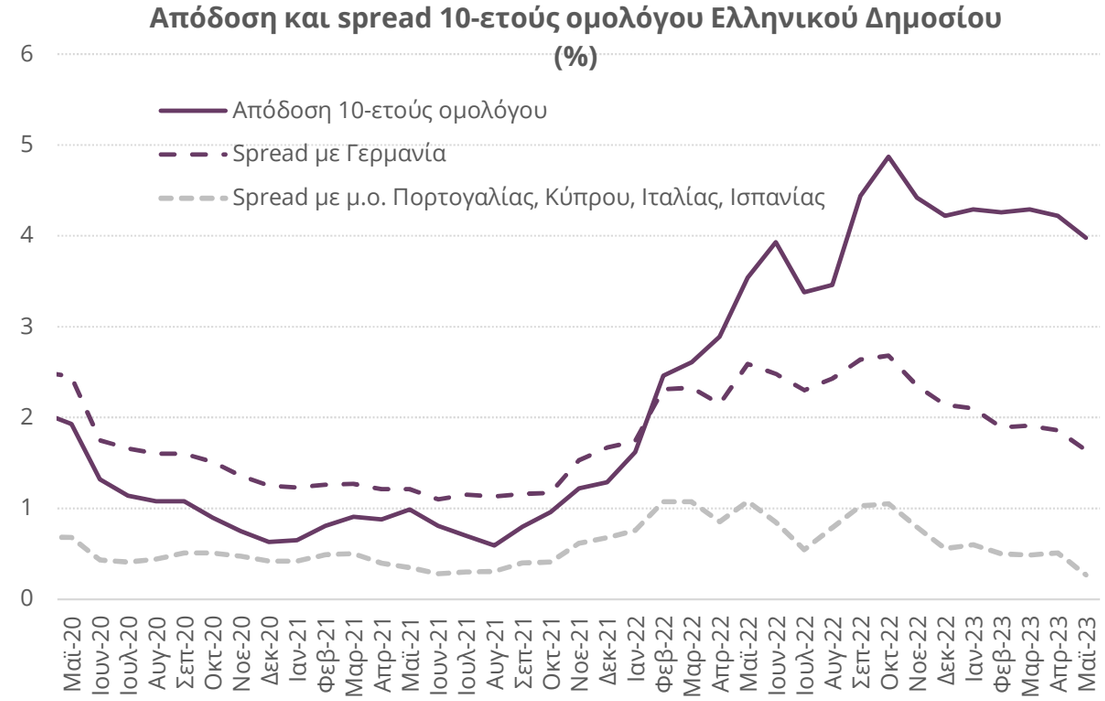

Πηγές: ΤτΕ, ΕΚΤ

Στο τραπεζικό σύστημα, προς τα μέσα του 2023, πέρα από την αύξηση στο κόστος χρήματος, καταγράφονται επίσης…

- **Θετικές εξελίξεις**: Βελτίωση οργανικής κερδοφορίας και επενδυτικού κλίματος, ανάκαμψη ιδιωτικών καταθέσεων, υλοποίηση του δανειακού σκέλους «Ελλάδα 2.0»
- **Αρνητικές εξελίξεις**: Επιβράδυνση πιστωτικής επέκτασης προς επιχειρήσεις, συρρίκνωση προς τα νοικοκυριά, στασιμότητα στη μείωση των ΜΕΔ
- **Κίνδυνοι**: Επιδείνωση στη δυνατότητα αποπληρωμής δανειζόμενων σε κυμαινόμενο επιτόκιο, διαχρονικά υψηλό περιθώριο επιτοκίου (margin)

Μακροοικονομικές προβλέψεις 2023

Βασικό Σενάριο 2023

- Η οικονομία της Ευρωζώνης ακολουθεί το βασικό σενάριο της ΕΚΤ (Ιουνίου 2023) για ανάπτυξη 0,9% (από 1,0% πριν τρεις μήνες) και πληθωρισμό 5,4% το 2023 (αντί για 5,3% πριν τρεις μήνες), ενεργειακές τιμές και επιτόκια.
- Η γεωπολιτική αστάθεια σε ανατολική Ευρώπη και Μεσόγειο, συνεχίζεται σε παρεμφερή ένταση με αυτή το 2022.
- Απόκτηση επενδυτικής βαθμίδας το β' εξάμηνο του 2023 από τουλάχιστον έναν οίκο αξιολόγησης.
- Ο πληθωρισμός στην Ελλάδα θα κυμανθεί ελαφρά χαμηλότερα από τον μ.ό. στην ΕΖ το 2023.
- Ο εισερχόμενος τουρισμός καταγράφει ετήσια άνοδο. Σε σχέση με το 2019, αναμένονται οριακά υψηλότερα ονομαστικά ετήσια έσοδα, αλλά χαμηλότερα σε σταθερές τιμές.
- Μικρή καθυστέρηση (1-2 τρίμηνα) στην εφαρμογή του Σχεδίου "Ελλάδα 2.0".
- Ελαφρά υψηλότερες δημόσιες δαπάνες σε σχέση με τον ΚΠ 2023.

Προβλέψεις 2023

- **Ανάπτυξη: ≈ 2,4%**
- Ιδιωτική κατανάλωση: ≈ 1,8%
- Δημόσια κατανάλωση: ≈ 0,6%
- Επενδύσεις (Πάγιες): ≈ 4,0% (10,0%)
- Εξαγωγές: ≈ 4,5%
- Εισαγωγές: ≈ 3,3%
- Ανεργία: ≈ 11,0%
- Πληθωρισμός: ≈ 4,3%

Κίνδυνοι και θετικές προοπτικές

Κίνδυνοι

- Γεωπολιτική και οικονομική αστάθεια σε περιφερειακό και διεθνές επίπεδο.
- Σφιχτότερο δημοσιονομικό και νομισματικό πλαίσιο στην Ευρώπη και εγχωρίως.
- Επίμονος πληθωρισμός σε αγαθά πρώτης ανάγκης. Απώλεια ανταγωνιστικότητας λόγω υψηλότερου του μ.ό. της Ευρωζώνης δομικού πληθωρισμού μετά τα μέσα του 2022.
- Αύξηση του επιτοκιακού spread δανείων-καταθέσεων και συστηματικά αρνητικός ρυθμός αποταμίευσης των νοικοκυριών.
- Κίνδυνος για νέα έξαρση ληξιπρόθεσμων οφειλών και ΜΕΔ.
- Επιβράδυνση στην κλαδική διαφοροποίηση της παραγωγικής βάσης, π.χ. κόπωση και διακυμάνσεις στη βιομηχανική παραγωγή.

Θετικές προοπτικές

- Απόκτηση επενδυτικής βαθμίδας και νέα διεθνή κεφάλαια για παραγωγικές και μακροχρόνιες επενδύσεις.
- Αύξηση δημοσίων εσόδων και μείωση του δημοσίου χρέους ως ποσοστό του ΑΕΠ.
- Διατήρηση ενισχυμένης εξωστρέφειας της οικονομίας, με σταδιακή βελτίωση του εξωτερικού ισοζυγίου.
- Μεταρρυθμίσεις με μεσοπρόθεσμο ορίζοντα 2023-2027, σε συνέχεια σχηματισμού μονοκομματικής κυβέρνησης.
- Συζήτηση για ένα νέο πλαίσιο δημοσιονομικών κανόνων στην ΕΕ καθώς και έγκαιρη αξιοποίηση νέων χρηματοδοτικών εργαλείων όπως μέσω του REPowerEU.
- Η μείωση των ΜΕΔ σε επίπεδο συνόλου οικονομίας θα απελευθερώσει παραγωγικούς πόρους προς αποδοτικότερη κατανομή τους.

Ειδική μελέτη*

«Διαγενεακή Κινητικότητα στην Εκπαίδευση στην Ελλάδα»

*Μελέτη του ΙΟΒΕ (2022), με την ευγενική υποστήριξη του Hellenic Observatory at the London School of Economics. Διαθέσιμη εδώ

Στην Ελλάδα έχει αυξηθεί σημαντικά το επίπεδο εκπαίδευσης του πληθυσμού, ωστόσο η σχετική κινητικότητα στην εκπαίδευση παραμένει χαμηλή.

Τάσεις στο μορφωτικό επίπεδο (ηλικίες 25-74), 1987-2020

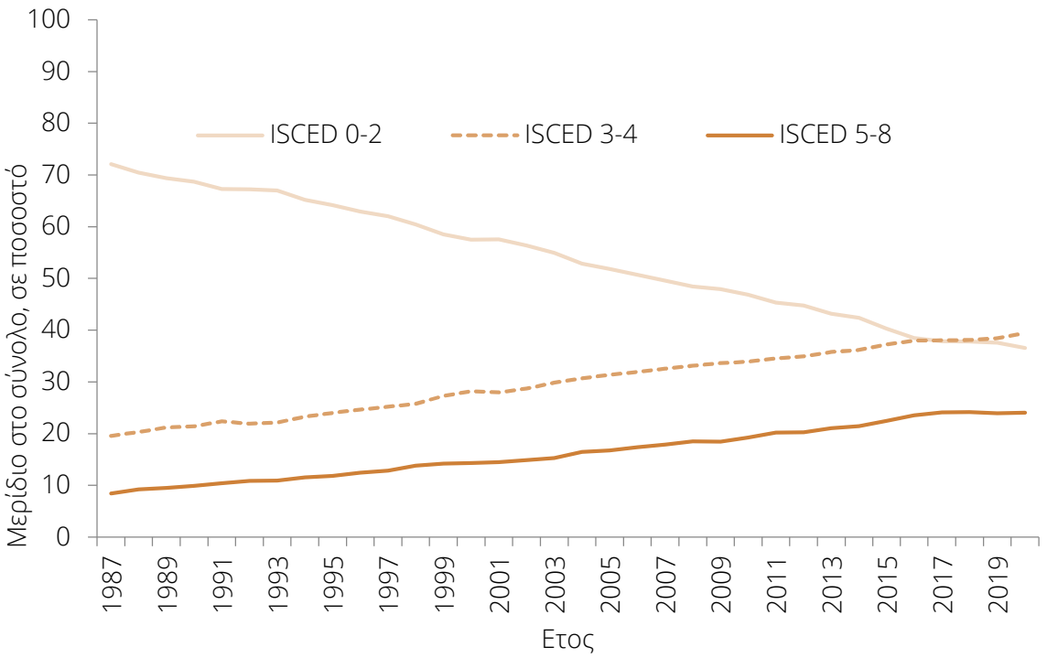

Πηγή: Έρευνα Εργατικού Δυναμικού ΕΛΣΤΑΤ (υπολογισμοί συγγραφέων)

Το μερίδιο πληθυσμού ηλικίας 25-74 ετών με κατώτερη δευτεροβάθμια εκπαίδευση (ISCED 0-2) μειώθηκε από 72% το 1987 σε 37% το 2020, ενώ το μερίδιο του πληθυσμού με τριτοβάθμια εκπαίδευση (ISCED 5-8) αυξήθηκε από 9% σε 24%

Πιθανότητα παιδιού από το κατώτερο μισό της κατανομής να καταλήξει στο υψηλότερο τεταρτημόριο

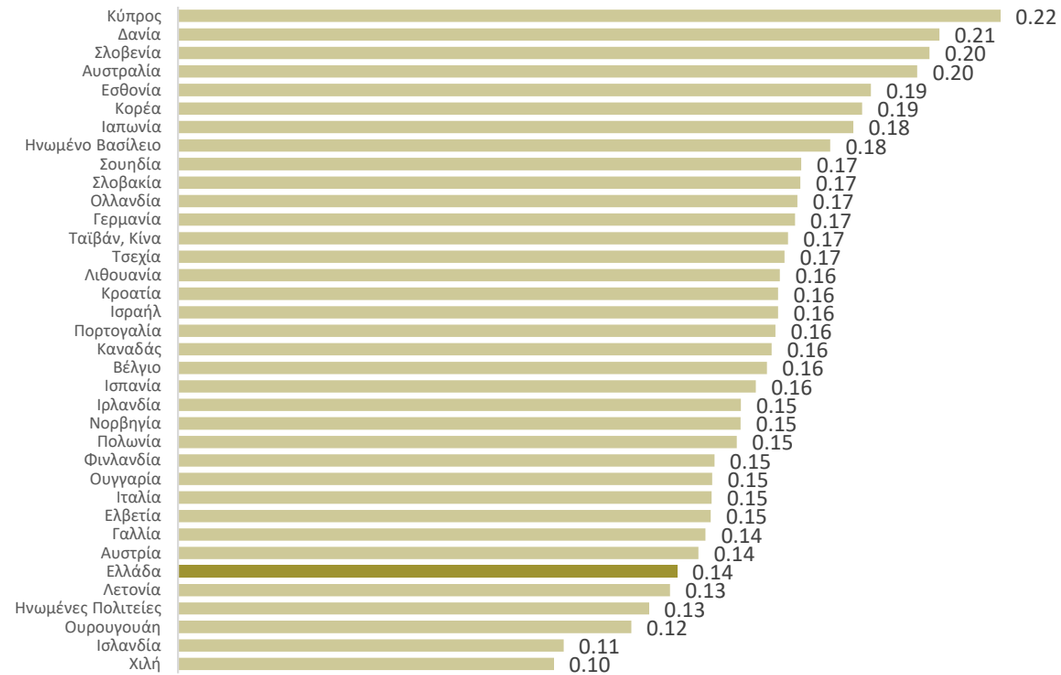

Πηγή: Παγκόσμια βάση δεδομένων για την κινητικότητα μεταξύ των γενεών (2020), Παγκόσμια Τράπεζα

Η πιθανότητα ένα παιδί με γονείς από το κατώτερο μισό της εκπαιδευτικής κατανομής να μετακινηθεί στο υψηλότερο τεταρτημόριο περιορίζεται στο 14% για τη γενιά της δεκαετίας του 1980

Διαχρονικές ανισότητες με βάση το κοινωνικοοικονομικό υπόβαθρο παρατηρούνται σε όλα τα πεδία του προγραμματος PISA του ΟΟΣΑ

Βαθμολογίες PISA ανά πεμπτημόριο του δείκτη κοινωνικοοικονομικής κατάστασης (ESCS), Ελλάδα 2018

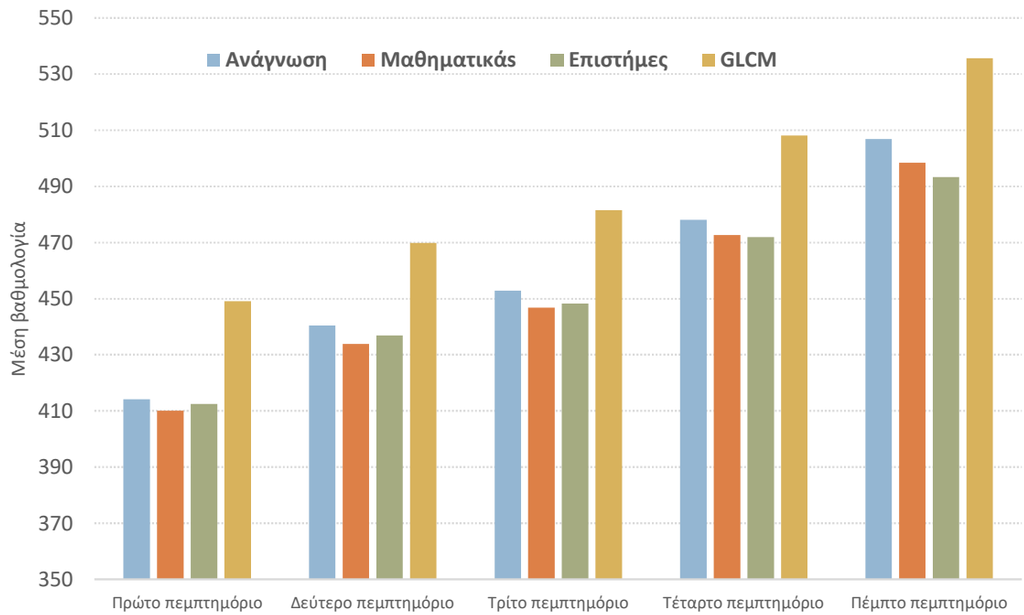

Κενό επιδόσεων με βάση το δείκτη κοινωνικοοικονομικής κατάστασης (ESCS), Ελλάδα 2000-2018

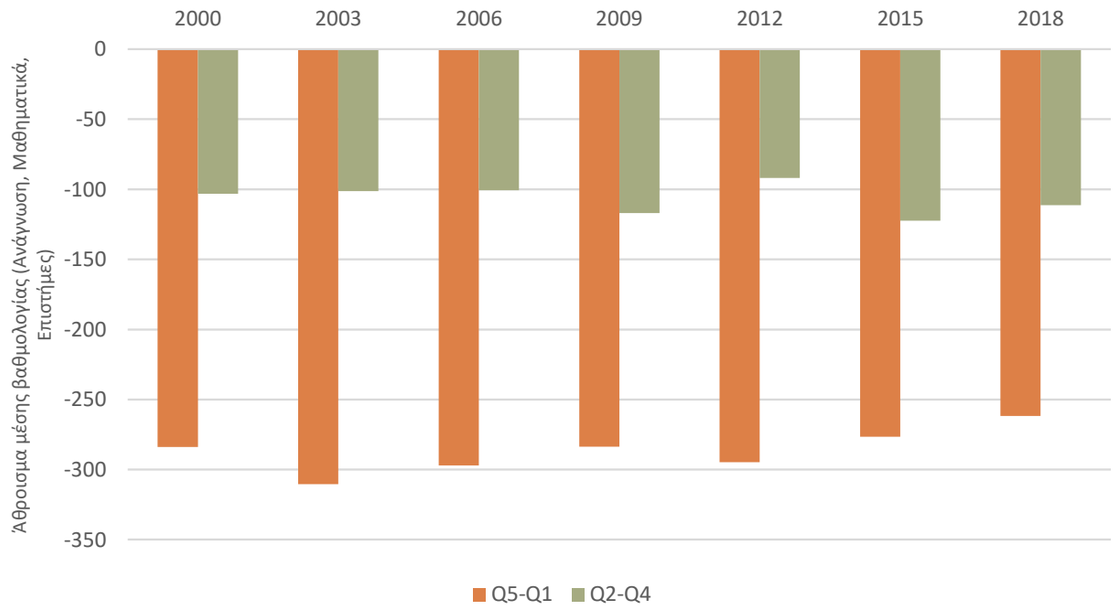

Πηγή: μικροδεδομένα PISA, υπολογισμοί συγγραφέων

Οι Έλληνες μαθητές που προέρχονται από προνομιούχο υπόβαθρο έχουν καλύτερες επιδόσεις στην PISA (και στους 4 τομείς)

Το χάσμα στις επιδόσεις με βάση τον δείκτη κοινωνικοοικονομικής κατάστασης (ESCS) είναι επίμονο αλλά μάλλον σταθερό διαχρονικά στην Ελλάδα

Ανισότητες στις επιδόσεις και τις φιλοδοξίες των μαθητών παρατηρούνται και σε σχέση με το μεταναστευτικό υπόβαθρο και το φύλο

Προσδοκίες για τριτοβάθμια εκπαίδευση ανά μεταναστευτικό υπόβαθρο, Ελλάδα έναντι μ.ο. ΕΕ και ΟΟΣΑ, 2018

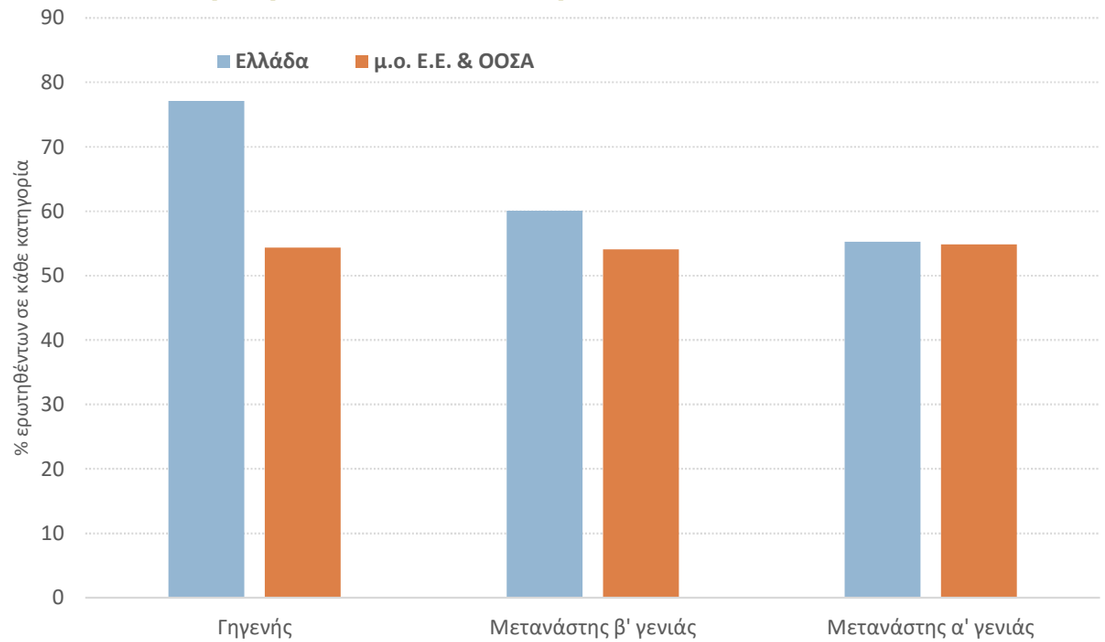

Επιδόσεις PISA ανά φύλο, Ελλάδα έναντι μ.ο. ΟΟΣΑ και ΕΕ, 2018

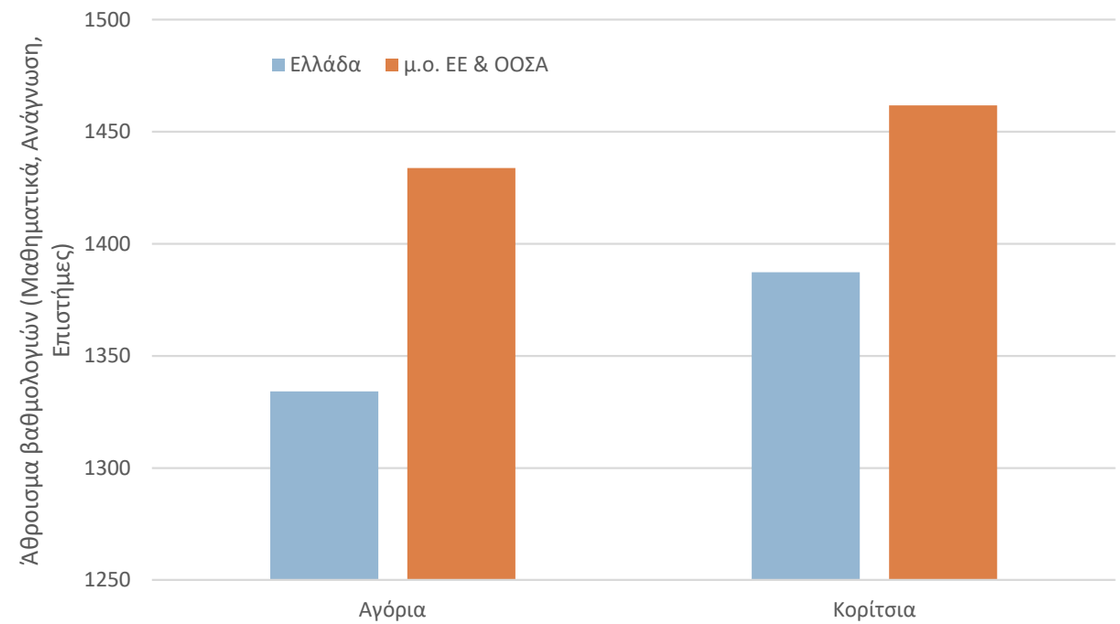

Πηγή: μικροδεδομένα PISA, υπολογισμοί συγγραφέων

Η διαφορά στις προσδοκίες μεταξύ των μεταναστών και των γηγενών στην Ελλάδα είναι εντονότερη σε σχέση με το μ.ο. της Ε.Ε. και του ΟΟΣΑ αναφορικά με την τριτοβάθμια εκπαίδευση

Επιπλέον, η οικονομετρική ανάλυση ανέδειξε διαφορές στις επιδόσεις με βάση το φύλο ανά γνωστικό πεδίο (τα αγόρια σημειώνουν χαμηλότερες διαχρονικά επιδόσεις στην Ανάγνωση, τα κορίτσια στα Μαθηματικά)

Σύνοψη βασικών σημείων μελέτης

Η μελέτη διερευνά τη **διαγενεακή κινητικότητα στην εκπαίδευση** εστιάζοντας στις **επιδόσεις στην PISA** και στις **μελλοντικές φιλοδοξίες των 15χρονων μαθητών στην Ελλάδα** (καθώς και σε ένα διαχρονικό και συγκριτικό πλαίσιο μεταξύ χωρών). Οι οικονομετρικές αναλύσεις αναδεικνύουν τα εξής βασικά ευρήματα:

- Μεγάλες και σημαντικές **συσχετίσεις** μεταξύ των επιδόσεων και των φιλοδοξιών των μαθητών και του κοινωνικοοικονομικού γονεϊκού υπόβαθρου,
- Σημαντικοί **παράγοντες του κοινωνικοοικονομικού υπόβαθρου**: εκπαιδευτικοί και πολιτιστικοί πόροι στο σπίτι, συναισθηματική υποστήριξη από τους γονείς, φοίτηση σε ιδιωτικά σχολεία, γονεϊκό εκπαιδευτικό επίπεδο,
- Το **μεταναστευτικό υπόβαθρο** και ο **σχολικός εκφοβισμός** παρουσιάζουν επίσης σημαντική αρνητική συσχέτιση με τα γνωστικά αποτελέσματα και τα σχέδια των μαθητών για το μέλλον,
- Τα περισσότερα από αυτά τα αποτελέσματα είναι διαχρονικά και καταδεικνύουν ότι η Ελλάδα δεν αποτελεί εξαίρεση αναφορικά με τη σχέση κοινωνικοοικονομικού υπόβαθρου αφενός, και των επιδόσεων στην PISA αφετέρου,
- Εντούτοις, στην Ελλάδα ορισμένες από τις ανισότητες μεταξύ γηγενών μαθητών και μαθητών με μεταναστευτικό υπόβαθρο είναι εντονότερες από ό,τι σε άλλες χώρες,
- **Στοχευμένες παρεμβάσεις** θα μπορούσαν να αμβλύνουν τις εκπαιδευτικές ανισότητες και να τονώσουν την διαγενεακή κινητικότητα στην εκπαίδευση.

Ευχαριστούμε πολύ!

www.iobe.gr

@IOBE_FEIR

@iobe.foundation

@IOBE - Ίδρυμα Οικονομικών και Βιομηχανικών Ερευνών (FEIR)